

El canvi lingüístic als termes de polaritat emfàtica: sintaxi, semàntica i prosòdia

Montserrat Batllori (Universitat de Girona)

Assumpció Rost (Universitat de les Illes Balears)

L'objectiu d'aquesta investigació es mostrar les causes de l'evolució i possible variació del terme de polaritat emfàtica negativa del català nord-oriental *poc* (o *poca/poc que*) a partir de l'anàlisi de les seves característiques sintàctiques, semàntiques i prosòdiques.

A Batllori i Hernanz (2008, 2009 i 2013) s'explicava l'evolució diacrònica de l'adverbi quantitatiu (1a) a terme de polaritat negativa emfàtica (1b) i es definien les característiques d'aquest element (vegeu també Rossich 1996, Rigau 2004 i Batllori 2015 per a més informació). La documentació del valor de polaritat emfàtica en la literatura medieval és minsa i, per tant, no es pot dir gairebé res de la seva distribució. D'acord amb Bruguera (c.p.), editor del *Llibre dels Feyts o Crònica del Rey en Jacme*, en aquesta crònica se n'hi troba un exemple. També en trobem un exemple del segle XIX en el *Diccionari Valencià-Català-Balear* d'Alcover i Moll.

(1) a. e pensà-se que *poc* li profitaria la sua probretat volenterossa.

[CICA: *Vides de Sants Rosselloneses*. XIIIb. Pàg. 301]

b. Los manestrals *poch* tenian feyna, molts dias se morian gent de miseria.

[DVCB sv. *Poc: Cròn. Guerra Indep.* Penedès]

De tota manera, no hi ha dubte sobre l'evolució de l'adverbi quantitatiu a terme de polaritat negativa emfàtica, la sintaxi del qual està vinculada, en principi, al discurs previ (fet que li atorga un valor pressuposicional).

En aquest treball, però, deixarem de banda la vessant diacrònica i ens centrarem en l'estudi de les característiques prosòdiques, sintàctiques i semàntiques d'aquest terme de polaritat negativa emfàtica en la llengua actual de l'àrea de Girona i Figueres. Com ja apuntàvem a Batllori i Rost (2013), *poc/poca* sembla trobar-se en un procés de gramaticalització. Si bé no podem demostrar que hagi sofert una reanàlisi especificador-nucli, en termes del cicle negatiu de Van Gelderen (2004, 2008a, 2008b, 2009 i 2011), sí que podem aportar evidències del fet que s'està donant un procés de desactivació pragmàtica o desvinculació de la relació que s'estableix entre aquest element i el discurs previ (vegeu Wallage 2015 per al mateix tipus de desvinculació en relació al marcadore negatiu de l'anglès). Aquesta desactivació pragmàtica es fa palesa en la seva prosòdia, pròpia d'una expressió negativa neutra en contrast amb la d'altres termes de polaritat emfàtica negativa, com ara *pla* (Estevas-Vilaplana 2003; Prieto 2002, 2005, 2014; Borràs-Comes, Prieto i Vanrell 2014). També s'hi han tingut en compte els aspectes de tipus semàntic/pragmàtic, que apunten en la mateixa direcció.

Alhora es mostra que es tracta del mateix procés que ha sofert el terme de polaritat emfàtica afirmativa de l'espanyol equatorià en enunciats com (2a), que són perfectament correctes sense que hi hagi cap vinculació amb un discurs previ.

- (2) a. *Sí hay carne* [Espanyol Equatorià]
b. *Poc han pintat mai aquesta gent.*

Cal tenir en compte que, tant a (2a) com a (2b), els enunciats es poden dir com a inici de discurs i que, per tant, no requereixen cap vinculació amb el discurs previ. Concretament, (2a) pot aparèixer en un rètol d'una botiga (Rubio Alcalà, c.p.). Així doncs, la desactivació pragmàtica conjuntament amb la pèrdua de relleu prosòdic són dues característiques que evidencien que *poc/poca* ha experimentat una reanàlisi en la llengua actual.

Referències bibliogràfiques

- Batllori, Montserrat & Assumpció Rost. 2013. "Syntactic and Phonological evidence in favour of the grammaticalization of Northern Catalan negative *poc/poca*", comunicació presentada al *ICHL21: 21st International Conference on Historical Linguistics*. University of Oslo. 5 – 9 de agosto de 2013.
- Batllori, Montserrat & Maria-Lluïsa Hernanz. 2008. "Emphatic Polarity from Latin to Romance". Poster. *The 10th Diachronic Generative Syntax Conference*. August 7th – 9th, 2008. Cornell University. USA.
- Batllori, Montserrat & Maria-Lluïsa Hernanz. 2009. "En Torno a la polaridad enfática en español y en catalán: un estudio diacrónico y comparativo". *Diachronic Linguistics* ed. by Joan Rafel, Girona: Documenta Universitaria: 319-352.
- Batllori, Montserrat & Maria-Lluïsa Hernanz. 2013. "Emphatic polarity particles in Spanish and Catalan". *Lingua* 128 (May 2013): 9-30.
- Batllori, Montserrat. 2015. "The Significance of Formal Features in Language Change Theory and the Evolution of Minimizers". In Pierre Larrivé & Chungmin Lee (Eds.) *Negation and Polarity: Cognitive and Experimental Perspectives*. Switzerland. Springer International Publishing Co. Springer series: Language, Cognition, and Mind. 1: 349-379.
- Borràs-Comes, Joan, Maria del Mar Vanrell & Pilar Prieto. 2014. "The role of pitch range in establishing intonational contrasts", *Journal of the International Phonetic Association*. 44. 1: 1-20.
- Estebas-Vilaplana, Eva. 2003. "The modelling of prenuclear accents in Central Catalan declaratives", *Catalan Journal of Linguistics*. 2: 97-114.
- Prieto, Pilar. 2002. "Entonació". *Gramàtica del català contemporani* dir. by Joan Solà, Maria Rosa Lloret, Joan Mascaró & Manuel Pérez Saldanya, vol. 1, 395-462. Barcelona: Edicions 62.
- Prieto, Pilar. 2005. "En torno a la asociación tonal en el modelo métrico-autosegmental. Puntos controvertidos en su aplicación al catalán". *Revista Internacional de Lingüística Iberoamericana* 6. 9-28.

- Prieto, Pilar. 2014. "The Intonational Phonology of Catalan". In Sun-Ah Jun. Ed. *Prosodic Phonology 2. The Phonology of Intonation and Phrasing* Oxford: Oxford University Press.
- Rigau, Gemma. 2004. "El quantificador focal pla: un estudi de sintaxi dialectal". *Caplletra* 36. 25-54.
- Rossich, Albert. 1996. "Un tipus de frase negativa del nord-est català". *Els Marges* 56. 109-115.
- Van Gelderen, Elly. 2004. *Grammaticalization as Economy*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Van Gelderen, Elly. 2008a. "Negative cycles". *Linguistic Typology* 12. 195-243.
- Van Gelderen, Elly. 2008b. "Where did late merge go? Grammaticalisation as feature economy". *Studia Linguistica* 62. 287-300.
- Van Gelderen, Elly. 2009. "Feature economy in the Linguistic Cycle". *Historical Syntax and Linguistic Theory* ed. by P. Crisma & G. Longobardi, 93-109. Oxford: Oxford University Press.
- Van Gelderen, Elly. 2011. *The Linguistic Cycle. Language Change and the Language Faculty*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Vanrell, Maria del Mar, Antonio Stella, Barbara Gili Fivela & Pilar Prieto. 2013. "Prosodic manifestations of the Effort Code in Catalan, Italian and Spanish contrastive focus", *Journal of the International Phonetic Association*. 43. 2: 195-220.
- Wallage, Phillip. 2015. "Identifying the Role of Pragmatic Activation in Changes to the Expression of English Negation". In Pierre Larrivé & Chungmin Lee (Eds.) *Negation and Polarity: Cognitive and Experimental Perspectives*. Switzerland. Springer International Publishing Co. Springer series: Language, Cognition, and Mind. 1: 201-229.